

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук, професора
Горбунової Ольги Володимирівни
на дисертаційну роботу

Блалі Фаділі Ельмостафа

«Прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом»,
поданої в разову спеціалізовану раду
при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Актуальність даного дослідження визначена необхідністю удосконалення лікування безпліддя у пацієнток з посттравматичними стресовими розладами. На особливу увагу заслуговують гормональний дисбаланс та зміни локального імунітету у них, які потребують адекватної корекції.

Як відомо, серед всіх жителів нашої планети 70% людей хоча б один раз в житті зазнали дії психотравмуючих факторів. При цьому, за даними численних авторів, у 5,6% людей у світовому масштабі розвивається *посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)*, який характеризується симптомами гіперзбудження, повторного переживання та негативних змін у психологічному стані та емоційному здоров'ї. Частота розвитку ПТСР залежить від багатьох чинників, зокрема вона є значно більшою в країнах з низьким рівнем соціально-економічного розвитку, сягаючи 15,6%.

Стрессова реакція у жінок з безпліддям асоціюється також з недостатньою соціальною і економічною підтримкою. Водночас неможливість психологічного прийняття безпліддя поглиблює стресовий вплив та замикає «порочне коло» ПТСР.

Попри те, що частота безпліддя та асоційованих з ним допоміжних репродуктивних технологій в світі зростає, психологічний ефект як самої зниженої фертильності та різних методів лікування, так і невдалих їх спроб, вивчено недостатньо глибоко. Втім не викликає сумнівів, що корекція

психологічного стану не лише покращує ментальне здоров'я пацієнток, але і підвищує ефективність лікування.

Мета даної роботи полягала в удосконаленні лікування безпліддя у пацієнток з посттравматичним стресовим розладом шляхом вивчення їх гормонального і локального імунного статусу та розробки алгоритму корекції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну наукову роботу виконано в рамках ініціативно-пошукової роботи кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика за темою «Прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом» (N державної реєстрації 0121U114040).

Розглядаючи основні особливості наукової новизни у представленій дисертації, важливо відзначити, що автор вперше провела аналіз соматичного анамнезу пацієнток з безпліддям та ПТСР, як соматичного, так і репродуктивного, окреслила особливості жінок, у яких безпліддя випереджало дію травматичного фактору, та тих, у яких розлади фертильності розвинулись на тлі ПТСР.

Новими є дані про особливості гормональних розладів у жінок з безпліддям та ПТСР, зокрема, про зміни індексу вільного тестостерону та співвідношення ЛГ/ФСГ. Автор вперше виявила зміни вмісту α -амілази в добовій та ранковій порціях слини залежно від того, чи існував діагноз безпліддя до ПТСР, чи виник як його ускладнення.

Новими є дані про особливості концентрації прозапальних цитокінів в цервікальному слизі, особливо з огляду на їх роль в невиношуванні вагітності.

Практичне значення

Практичне значення наведених в дисертаційній роботі результатів полягає в обґрунтуванні оптимального обстеження пацієнток, які звертаються за допомогою з причини ненастання вагітності та з метою виявлення у них ПТСР.

Дисертаційна робота побудована за класичним принципом: вступ, огляд літератури, матеріали та методи дослідження, п'ять розділів власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновки, практичні рекомендації, список використаних літературних джерел, що містить 161 найменування вітчизняних та іншомовних наукових праць.

Всі наукові положення і висновки цілком обґрунтовані, логічно впливають зі змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення.

Обґрунтованість основних положень та висновків дисертації підтверджується достатнім об'ємом клінічного матеріалу, до дослідження залучено 112 жінок, які відповідали окресленим критеріям та лікувались на базі КНП «Київського міського центру репродуктивної та перинатальної медицини» впродовж дослідження. Пацієнтки груп I та II поділено на 2 підгрупи. Підгрупи A (18 жінок підгрупи IA та 15 – IIA), проходили підготовку до застосування репродуктивних технологій – лікування захворювань, що передаються статевим шляхом, ендокринних розладів у обох партнерів. Підгрупи B (18 жінок підгрупи IB та 16 – підгрупи IIB) додатково отримувала *когнітивно-поведінкову терапію, орієнтовану на травму (КПТОТ)*. Сеанси проводились сертифікованим фахівцем за індивідуально розробленою схемою, 1 раз на тиждень протягом 3 місяців.

Основні положення дисертації опубліковано у 3-х статтях у спеціалізованих виданнях ДАК України, одна з них – у виданні, що входить до системи цитування SCOPUS, роботу представлено та обговорено на засіданнях кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, Київ, 2022, 2023, 2024.

Результати проведеного наукового дослідження використовуються в педагогічному процесі при навчанні студентів, лікарів-інтернів, іноземних клінічних ординаторів, аспірантів і лікарів на кафедрі акушерства, гінекології і репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

Зауважень принципового характеру у мене немає. Але є декілька недоліків, які не впливають на зміст, наукове та практичне значення дисертації.

1. Бажано доповнити вступ даними, отриманими за допомогою опитувальників.

2. Розділ «Висновки» розпочати з нової сторінки.

3. Доопрацювати висновки, зробити їх більш лаконічними і конкретними.

Вказані зауваження виправлені автором в процесі рецензування наукової роботи.

У порядку дискусії я б хотіла отримати відповіді на декілька запитань:

1. Яка була в середньому тривалість безпліддя у пацієнток груп дослідження?
2. Якими основними критеріями ви керувались, щоб довести ефективність лікування безпліддя?
3. Які основні критерії ви виділили б для прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом?

Висновок

Дисертаційна робота Блалі Фаділи Ельмостафа на тему: «Прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»), яка виконана за консультування д. мед. н, професора кафедри акушерства, гінекології і репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Карлової О. О., є закінченою науковою працею, яка за сукупністю отриманих результатів вирішує важливу проблему сучасної репродуктивної медицини, а саме прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом, дає можливість не тільки вирішити питання настання бажаного материнства, а також скорегувати ускладнення, пов'язані з посттравматичним синдромом на ранніх етапах, та покращити якість життя у майбутньому.

Враховуючи актуальність, об'єм та рівень досліджень, наукову новизну результатів, теоретичну та практичну цінність отриманих даних, об'єктивність та обґрунтованість висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Блалі Фаділи Ельмостафа на тему: «Прогнозування ефективності ДРТ у жінок з посттравматичним синдромом» повністю

відповідас вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і може бути представлена до офіційного захисту, а її автор Блалі Фаділі Ельмостафа повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

РЕЦЕНЗЕНТ

професор кафедри акушерства і гінекології

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

доктор медичних наук

професор

Ольга ГОРБУНОВА

Handwritten signature of Olga Gorbunova